

JAVNE FINACIJE I FINACIJSKA TRŽIŠTA, kongres, Međunarodni institut za javne financije, Prag, kolovoz 2003.

Prikaz*

Međunarodni institut za javne financije (The International Institute of Public Finance – IIPF) institucija je koja djeluje više od 60 godina. Dugogodišnja tradicija jamac je kvalitete i važnosti te akademsko-istraživačke institucije. Institut se bavi istraživanjem javnih financija te snažan naglasak stavlja na razmjenu mišljenja i iskustava što većeg broja istraživača, znanstvenika i predavača s područja javnih financija i ekonomije iz svih dijelova svijeta. To i jest razlog zašto danas Institut ima više od tisuću institucija – članica iz najšireg znanstveno-intelektualnog miljea (sveučilišta, javne uprave, nevladinih udruga, međunarodnih organizacija, medija i civilnog sektora kako iz zemalja u razvoju, tako i iz razvijenih zemalja).

Ono po čemu je Institut danas prepoznatljiv jest organiziranje godišnje konferencije na kojoj IIPF potiče akademsku raspravu te razmjenu praktičnih i teoretskih iskustava, najnovijih dostignuća i mišljenja znanstvenika i istraživača s područja javnih financija. Konferencija se svake godine održava u drugoj zemlji. Tako je 59. konferencija IIPF-a *Javne financije i financijska tržišta* održana na Ekonomskom fakultetu u Pragu u kolovozu 2003. godine te je privukla više stotina znanstvenika iz svih dijelova svijeta.

Na konferenciji se raspravljalo o danas iznimno složenoj i velikoj ulozi države na financijskom tržištu. U pojedinim financijskim sektorima poput socijalnih osiguranja (mirovinskoga i zdravstvenoga te socijalne skrbi) uloga države je ključna. U nekim drugim dijelovima, poput bankarskih poslova, u kojima banke nude potrošačke i komercijalne kredite država obično ograničava svoje djelovanje na kontrolu i nadzor bankarskog sektora, bez većeg upletanja u njihov svakodnevni rad i politike banaka. Jedno od ključnih pitanja zemalja u tranziciji, ali i drugih zemalja, pitanja su javnog duga i zaduživanja. Pitanja su to koja su ujedno najčvršće poveznice države i financijskih tržišta. Zaduzivanje kod svakoga pojedinog institucionalnog sektora (kućanstava, poduzeća, monetarnoga i bankarskog te inozemnog sektora) različito utječe na makroekonomske varijable (pogotovo na razine cijena i količine novca u optjecaju). Upravo su zaduživanjem mnoge zemlje u tranziciji, suočene s brojnim tranzicijskim problemima i reformama, pokušale riješiti probleme općeg deficita države. No mnoge su zemlje uzete kredite tro-

* Priljeno (*Received*): 19.9.2003.

Prihvaćeno (*Accepted*): 5.3.2004.

šile na sve drugo (najčešće na tekuću potrošnju) osim na razvojne, investicijske projekte, čime se izravno ugrožavalo gospodarstvo. Nadalje, konferencija je nastojala odgovoriti i na pitanja u kojemu su obujmu određene državne mjere i politike utjecale na neke pojavnosti financijskog svijeta poput privatne štednje, raspodjele između realnoga i financijskog investiranja (kako domaćega, tako i stranoga) te rezultirajućeg stupnja rizika. U kojemu obujmu državne mjere pridonose prevladavanju problema likvidnosti, raznih financijskih ograničenja, problema negativne selekcije, eksternalija ili vremenski nekonzistentnih preferencija? Na temelju analiza tih odnosa i djelovanja pokušalo se procijeniti kolika je uloga današnje države na financijskim tržištima.

Konferencija je bila podijeljena na deset većih tematskih cjelina, unutar kojih je bilo 77 radnih skupina na kojima je prezentirano ukupno 230 radova. Navodimo samo osnovne tematske cjeline: *Financijska tržišta i državne mjere, Optimalno oporezivanje i njegova primjena u praksi, Redistribucija i blagostanje, javni dug, Ekonomika države i lokalnih jedinica, Tranzicijska pitanja, privatizacija, Razvoj i rast, politička ekonomija, Međunarodno oporezivanje, Socijalno i mirovinsko osiguranje, Promjene ponašanja u postojećem sustavu oporezivanja te Javna dobra, državna proizvodnja, eksternalije*. Kako se može vidjeti po naslovima tematskih cjelina konferencije, koje su bile zbilja raznovrsne, svatko zainteresiran za pitanje interakcije javnih financija i financijskog tržišta mogao je naći ponešto.

Raznolikosti tako opsežne konferencije uvelike su pridonijele i svakodnevnoj prezentaciji radova poznatih znanstvenika. Tako je prvi dan predavao **Joseph Stiglitz** iz SAD-a o načelima uspostave poreznih sustava zemalja u razvoju, te **Michael Keen** iz Velike Britanije o međusobnim odnosima i isprepletanju financija, governancea i javnih financija. U plenarnim predavanjima moglo se čuti što s područja bankarstva imaju reći **Harry Huizinga** iz Nizozemske, koji je održao izlaganje o temi *Oporezivanje banaka u Europi koja se ujedinjava*, te **David De Meza** iz Velike Britanije o temi *Treba li popunjavati manjkove u financiranju*. U drugom dijelu plenarnih predavanja *Ususret izgradnji fiskalnog sustava u EU*, **Marc Buti** i **Mario Nava** iz Europske komisije govorili su o tome kakav učinak zbog postojanja nacionalnih ograničenja imaju centralizirane mjere fiskalne politike EU-a. Kako se ne bi promatrala samo jedna strana medalje, potrudili su se **Marco Buti** i **André Sapiro**, također iz Europske komisije, koji su govorili o tome kakve su današnje decentralizirane nacionalne mjere fiskalne politike u uvjetima ograničenja EU-a.

Drugi dan konferencije, osim radnih skupina, predavao je **James Poterba** iz SAD-a na temu *Oporezivanje i restrukturiranje portfelja kućanstava*, te **Soren Bo Nielsen** i **Christian Keuschnigg** *Oporezivanje i poduzetništvo potaknuto uloženim kapitalom*.

Treći dan konferencije predavanje je održao **Pavel Štípanek**, član Uprave Središnje banke Češke Republike. On je iznio svoje viđenje razvoja financijskih tržišta u Češkoj Republici u kojemu se zapitao je li država mogla učiniti više. Argumentirao je i razloge za pozitivan, ali i razloge za negativan odgovor na to pitanje.

Zadnjega dana konferencije, između ostaloga, svoja su viđenja iznijeli **Jan Svejnár** na temu *Privatizacija, učinak poduzeća i uloga financijskog sektora* i **Patrick Bolton** *Provođenja zakona, fiskalna odgovornost i ekonomski razvoj*. Prije samog kraja konfe-

rencije **Jack Mintz** je govorio o temi *Porezni financijski instrumenti u otvorenoj ekonomiji: Implikacije za realnu ekonomiju*, dok je **Assaf Razin** iz Izraela svoje predavanje posvetio temi *Globalizacija, pravila uravnoteženog proračuna i privatizacija socijalnog osiguranja*.

Na kraju konferencije dodijeljena je nagrada za najbolji rad prezentiran na konferenciji koja nosi ime po najpoznatijem bračnom paru iz svijeta javnih financija Peggy i Richardu Musgraveu.

Vrlo zanimljiv znanstveni program konferencije dao je velik doprinos i važne rezultate teoriji i praksi javnih financija i ekonomije. Ono što nije nigdje napisano niti igdje o tome piše, a ima neprocjenjivu ljudsku vrijednost kako sa stručnoga, tako i sa znanstvenog stajališta, jesu nova prijateljstva i kontakti ostvareni s ljudima iz svih krajeva svijeta. Ti su ljudi stručnjaci na svom području koji žive i rade rješavajući pitanja i probleme javnih financija u svijetu. Namjera i cilj i ove konferencije potpuno su ispunjeni: potaknuta je razmjena ideja i mišljenja, kako praktičnih, tako i teoretskih, između zainteresiranih za najnovije procese u javnim financijama i na financijskim tržištima. Na kraju možemo reći kako je konferencija IIPF-a opravdala ugled koji ta institucija ima u svijetu kao vodeća institucija koja okuplja javne financijaše iz svih dijelova svijeta.

Svi radovi dostupni su u elektroničkom izdanju na stranicama www.iipf2003.cz, objavljena je knjiga sažetaka svih radova s konferencije, a naknadno će biti objavljeni i svi radovi u specijalnom izdanju časopisa *International Tax and Public Finance*.

Nakon tri uspješne godine (2000-2003) obnašanja dužnosti predsjedavajućega IIPF-a, od te se funkcije oprostio Hirofumi Shibata, s Kanto Kaguen Sveučilišta iz Gunma u Japanu. Njega je zamijenio Michael Keen iz Velike Britanije, koji radi u Međunarodnome monetarnom fondu. Koliko je dužnost predsjedavajućeg IIPF-a značajna, govori i činjenica kako su na dužnosti predsjedavajućega IIPF-a u prijašnjem razdoblju bila i neka od najpoznatijih imena u svijetu javnih financija primjerice Alan T. Peacock (University of York, Velika Britanija, 1965-1968. godine) i Vito Tanzi (Međunarodni monetarni fond, 1990-1994. godine).

Sljedeća konferencija IIPF-a održat će se na Bocconi sveučilištu u Milanu, u Italiji, u kolovozu 2004. i zasigurno će, poput i ove posljednje, privući brojne sudionike iz svih država svijeta. Tema konferencije bit će *Fiskalno i regulativno natjecanje*. Za više informacija o idućoj konferenciji mogu se pogledati stranice <http://www.iipf.net/call.htm>.

Vjekoslav Bratić
Institut za javne financije